

NA INTIMIDADE DO AZOUGUE

Xa non procuro portos

xa non me fai falta

a distancia para ser triste

Eduardo Estévez

O verán rematará sen decatarnos da pequena traxedia

Miguel Mato Fondo

I.A NOITE NO SILENCIO DO AZOUGUE

Que triste é a noite e o reloxo, que triste.

Fran Alonso

*Solamente en las noches
escribiendo
he pedido, he perdido.*

Alejandra PizarniK

Hoxe o xabre
está más quente ca nunca
tradeo un oco co meu dedo
e atopo a humidade da mañá

Escrebo as iniciais do teu nome
coa esperanza de resposta na néboa
suspiro fondamente
e só ecoan
no rumor das candeas
os meus pasos .

Deberiamos cambiar esta costume
de bicarnos as tentas baixo as luces
do último solpor de agosto
amosarilles aos nenos a promesa
tatuada nesa beleza túa
de peitos de deusa
explicarilles o por que do teu sorriso
esa voz de buguina
o silencio dos teus beizos na mañá
o arreguizo dos meus ollos
a secreta mirada dos amantes.

Un balbordo de ouveos cegaba a noite
a lonxana presenza dos cans nas corredoiras
un gato cego a espreitar nas sombras
soaba a medianoite na campa da igrexa
un silencio estraño sobre a mesa e as lacenas
e Walt Whitman a berrar:

*“celébrome a min mesmo,
o que eu asuma, ti asumirás
porque cada átomo meu perténceche a ti tamén”*

Arrombei de vagar follas e libros
e procurei esa pequena agra
que é a nosa cama
porque cada átomo teu perténçeme a min tamén.

"A morte non é un poema.

Non, non é un poema a morte".

(Tomás Barros (1987))

¿e qué é un poema ?

¿esta anguria das luces na noite

a languidez das albas de agosto

o calado zumbar das avelaíñas

o recendo da calor na horta

a fráxil trabe do meu corpo

deitado na lentura dos teus ollos?.

En agosto déitome sempre tarde
cando o silencio do sono
apalpa cada recuncho da casa
atraveso ás escuras corredores
coa morneza dos alentos
a respiración dos nenos
que anuncia o descanso
procuro a frescura das sabas
o recendo dos beizos
a crepituar na noite
esa pequena distancia
nos límites da cama

Abóndame con te mirar
quizais rozar o teu corpo
soñar coa mañá
á espera do amor.

Anunciou en agosto que ía ter un fillo
coma quen anuncia unha dor de estómago
anunciou tamén o seu nome
que ecoou coma un verso
no calafrio da tarde

Os vellos afogaron o devezo
dun novo neto con viño novo

e nos ollos do pai
medrou a heroica herba
que sobrevive ás secas do verán.

Eses pes descalzos
a rumbar na cociña
co ritmo canso da vasoira
as potas a ferver no mediodía
esa voz túa tan secreta
a chamar polo sono dos rapaces
e un corazón arelante
co peso da calor
apañando as notas dun blues do sul

Aqueles días de desexo
de suar transparente na calma
a mirar o tellado enfebrecido
dunha casa de harmónica bohemia.

Os chíos dos paporroibos
afogaron os saloucos das vellas
e as cazolas a ferver
cubriron de néboa o mediodía

Na mesa os pratos a espreitar
a danza insomne dos tabáns
nas pólás más altas da maceira
os paxaros a bendicir a mesa.

Viñeron as grandes marés de agosto
a esgotar os límites da praia
e as pegadas dos rebumbio do día
a perderse entre a xerfa das ondas
houbo queixas polo naufraxio da tarde
pola negrura das nubes
por esa sensación señardosa da despedida

Non sei coma explicarles
que o acedo sabor do salitre
anuncia a prema da partida.

No devalo das tardes de agosto
a miña face torna en cores vermellas
o espello devólveme unha epiderme distinta
un roibén brillante de descanso
atópome coa estrañeza do relaxo
do descoido das horas nunha hamaca
co desprezo do respecto ao estío
asómbrome coa forza das glicinas
desafiando á brisa na tardiña

e na casa as portas abertas
delourando as suores do verán
os nenos co sabor a salitre
dos días de praia
e ti
áinda atarefada coa colada
laiandote da vizosa
fame dos insectos.

É a sesta o grande momento da tarde
a morneza dos beizos na resaca da comida
o sabor do tabaco no remol do nordés
buscar o teu corpo tendido na calor
a humidade da pel no retorno do anhelo
acertar co camiño dos teus peitos
coa curva do teu sexo
deseñar a liña más recta
no castigo do adiado
do baleiro que arde dentro
do derradeiro abrazo.

Está a gata a deluvarse

con devezo

contra as miñas pernas

e comprendo

a urxencia do desexo

o animal que se agocha

no xardín do teu ventre.

Cando o silencio se verte sobre a noite
as sombras medran sobre as viñas
e os morcegos debuxan espirais
con historias de sangue morna

A casa é unha gárgola de mel
onde aniñan as coitas do pasado
e todos a durmir en repouso ledo

Logo virá o día a espertar os soños
a arredar as pantasmas dos faiados
o leite a quecer nas cociñas
as vidas dos veciños
a anunciar
que nesta rúa é todo vello
un deserto de sabores
un tempo que transcende
o espasmo da caída dos teus ollos.

Neste día seradio de agosto
os acios preñados de dozura
anuncian a vendima
os vellos falan baixo
por medo ás xeadas
chegou a chuvia anunciando o outono
e a nai sentada na cadeira coxa
a espreitar a musica das pingas
roucas coma a lenta agonía desas sombras
que se deitan sobre as luces a fuxir
das últimas celaxes da tarde

A silueta dos merlos a danzar
no estertor da noite
un sosegado latexar a nacer no meu peito
e a casa
un labirinto de brisas
a procurar o soño dos cativos.

As pólás da maceira a abanar
manseliñas
co zoar do vento do sur
os paxaros coma humildes almas
a abollar na espesura da noite.

É doado escribir aquí un poema
baixo a sombra do piñeiro
arrolado pola brisa do nordés
ao morno do sol do mediodía
o vago perfume da glicina
e os sons lonxicuos da verbena

Quizais os meus fillos lean a Rilke
e non estará todo perdido
incluso escribirán un poema
baixo a sombra do piñeiro
e lembrarán ao pai
perdido na memoria
dun agosto.

Hai un mundo de insectos
a rumbar no cume da horta
un roibén alado de sombras
na luz da tarde que foxe

No interior da casa o silencio
os peitos a zugar o pouco alento
que aniña nos recantos das paredes
e a serodia luz que esgota o día
é un verso lento de paxaros.

Cambiaría a pel mol e branca
que me dou a herdanza
pola esgrevia sinxeleza deste xabre
humidoso pola brisa do resío
peiteado pola codia das candeas
e este ollar nebuloso da cidade
polo límite da noite no horizonte
salferida polas luces das estrelas
xemendo manseliñas cos brillos
deste agosto que me queima
coa fartura dos teus beizos.

Mastigaba de vagar o sabor do viño
espeso xarope no fermento da bodega
o avó a trafegar nos bocois
coa tépeda sabedoría dos anos
coa calma dos meses e estacións
coa ollada nas aves migratorias
devecendo polo seco frío de novembro
maldicindo este agosto de estranxeiros
de bocas a zugar a auga escasa
dos pasos curtos dos cativos
das olas a quecer coa luz do día

Un agosto de costumes olvidadas
dun falar de palabras tan estrañas
dun querer sen goberno
dunhas horas alongadas sen desculpa.

A noite caeu coma un lenzo
a perfilar os límites do tempo
as luces ancoradas no silencio
no escuro da fondura do teu beizo.

Botou a noite tépeda

nun arrouto

as últimas luces do día

o agosto deitouse

no feble aire da casa

a chamar por nós

na infinda historia

da nosa sangue.

Escribo poemas baixo as polas do piñeiro

rexas trabe na memoria da casa
o tempo detido na sangue da seiva
nas pólás á espreita do tempo
así a dor ao remate do día
no recendo a resío
a verterse sobre min

Chegará o inverno

a friaxe a deitarse na madeira
na historia da tupida follaxe
no verso que lembra o eco xordo
dos corpos abertos coa calor.

Houbo un tempo no que as árbores
marcaban o paso do tempo
e os altares erguíanse
baixo as pólás das maceiras
no fondo da horta a pereira
aventaba a primavera

Houbo un tempo no que todo era nada
as abellas a desculpa da mirada
a música un xílgaro afrautado
a rumbar entre as gallas da figueira

Houbo un tempo no que a tarde era o momento
para ollar a espesura da magnolia
ficar baixo a sombra do marmelo
a espreitar o devalo da marea.

Aquel piñeiro sempre estivo alí
incluso cando estraron cemento
onde antes había xabre
para que os coches puideran
subir cando a casa

Despois   coma un experto cirurxián
cernáronlle as pólas que ventaban o norte
sobre a horta onde medran os pementos
e erguérонse vizosos na calor do verán
ollando desafiantes as cicatrices da árbore
logo o xemido da seiva a esvarar
coma o sangue visguento
dun altivo ser

Chegou o inverno
a morna chuvia
a poalla húmida
a pousarse nas candeas
o vento a rumbar na horta morta

E o piñeiro seguía alí
coma se nada tivese mudado
coma se o rumor lonxicuo da ausencia
non fose máis que sombras na memoria.

Ollabamos a lúa
collidos da man
e no fondo da horta
o gato cego
cazaba o vento.

Nestas últimas horas da tarde
dun estraño e impetuoso setembro
cando devalan misteriosas as luces
coa lenta agonía da noite
non queda máis na praia
que o tupido ronsel dun nadador
a escavar unha físgoa infinita
na prateada derrota da maré
a brancura da xerfa sobre as ondas
detén o tempo ata o abandono.

Chegaron as primeiras chuvas de setembro
e a terra devolveu o seu alento
co devezo arfado do sedento.

haiku(I)

Nos beizos auga
nos ollos luz da noite
e chuvia en min

haiku(II)

Teu corpo en min

na seca de agosto

a casa treme

haiku(III)

Os nenos dormen
no azougue da noite
velo seu soño

haiku(IV)

No son da noite
no colo do silencio
a procurarte

haiku(V)

Dicir teu nome

maina brisa do verán

a sosegarme

II.AZOUQUE SALGADO

Peces de sangre fría

frios peces de agonía intolerable

y deseos escasos.

Luís Castro

Los peces rodean el istmo

de las manos candentes.

Extrañan la ausencia de

los cuerpos.

Teresa Domingo Catalá

Aprendinlle a pescar aos nenos
no devalo das tardes deste agosto
a enlear o engado nos anzois
na procura da paciencia desta arte
a fuxir das sombras
facer do silencio
un aceno á espreita
un pulso delongado a tensarse
os nervios a tremer
os beizos a enchouparse co salitre

Todo foi ben
ata a primeira picada
o peixe arfando sobre a area
un ronsel de sangue nas escamas
a agonía da morte nunha praia
os pes fríos a desculpa
para fuxir cando a calma das toallas.

Trece peixes boquexando
sobre a mesa da cociña
pequeños seres mariños
arrincados do seu mundo
as costas castigada polo roibén da tarde
a pavura da vida a esvaecerse
no sumidoiro do fregadeiro
só vestixios do pánico
dos anzois a furar as galadas
a calar a morte lenta
no crepitár do aceite quente

a mesa á tarde
agardando pola gloria da cea.

Quedou o peixe pendurado do anzol
boquexando nun salaio de silencio
os nenos botaron os ollos á maré
e deitaron as canas sobre as penas
desprezaron o salitre das augas
e un baleiro de frío foi a tarde

nunca máis quixeron ir pescar
por non sentir a mentira da vida
sabedores da verdade da morte.

III.OS FILLOS DO AZOUGUE

(LONDON MARKET . ALBUM FOTOGRÁFICO)

*Más, cada vez más honda
conmigo vas, ciudad,
como un amor hundido,
irreparable.*

Jaime Gil de Biedma

Camiñaba coa morneza dun animal ferido
coa elegancia do paso compasado
co desprezo dos naufragos da noite
deixara en África muller e tres fillos
a seca dun verán interminable

en troques atopara o calafrío
dun inverno de brétemas tecidas
en sombras dunha pel desarroupada

Devecía polo sol dos amencerces
a calor da arxila nas tabernas
sentir de novo a brisa quente
que esvara sobre as dunas do deserto
volver de novo en primavera
co sixilo do lampexo das estrelas
nesa luz da alba dos abriles
a bicar a meixela do teu sangue

unha ría parecía un horizonte
un farol aceso era un sol
e unha ollada un instante
a che lembrar
un recordo a celebrarte
e esta ausencia a prometerlle
a memoria do teu corpo
a posuírtē.

Fun a Camdem Marker
coa esperanza de atopar
unhas botas de pel de serpe
mais non atopei a talla precisa
para os meus pes de lagarto

ás veces a xenética animal
desafía á natureza
coa temeridade estéril
do equilibrio.

Tiña a altiva mirada dos príncipes
e os acenos dos que esquecen
os límites da patria

Tiña a vida agochada nun portal
e a riqueza do pobre   a liberdade
a fame do estómago achicado
os ollos do cansazo e a esperanza

Tiña a anguria do entusiasmo
o amor nun pano perfumado
a oración farturenta no solpor
a redimir a ausencia dos que viven

sen sosego.

O metro en Londres en agosto
é un mundo de epidermes
de contactos coa avidez das presas
de razas mesturadas sen acougo
nunha illa de néboas e friaxe

Vai calor no metro de Londres
nos beizos calados
nas patrias esquecidas
na norma da codia dun vestido
que alenta o imposible dunha arela
dun tempo alugado
dunha casa estraña
dunha flor que non medra no norte
dunha sede que non sacia esta terra.

A vida en agosto é un "take away"

tomar o día axiña no amencer

mastigar o seu acedo sabor

sen notar o arrepío ten ferinte

do silencio que se xunta

nestes días de velada paciencia.

IV. AS FERIDAS DO AZOUGUE

No mueras más en mí, sal de mi lengua.

Antonio Gamoneda

Variación sobre un poema

de Lucille Cliftón (1936)

Fillos

cando vos pregunten

porqué o voso pai durme tan pouco

decide

que é un poeta

que o seu corazón

non ten acougo

que o seu sono

non ten sentido común.

Ensinoúme o retrato dunha muller espida
coa sincronía das cores da terra
sen rostro
e o sinal excesivo do óleo
na ferida dos peitos
non sentín o abandono
do sexo espido
nin sequera o agre
dos perfís do marco
perfectamente delimitando

a arte.

Quero crer que é o meu pai
quen arrola este berce de nostalxia
pero sempre
é ese soño
que se esvae
coas primeiras luces do día.

O silencio ten ás veces
o ruído rouco dunha onda
sobre a praia
o crepitar dun peito
na calor da medianoite
o tempo detido na celaxe
dunha ollada
o trazo inacabado da memoria

o silencio ten ás veces
a dozura dun poema.

V.AMOR NO SILENCIO DO AZOUGUE

*Si el amor, como todo, es cuestión de palabras
acercarme a tu cuerpo fue crear un idioma.*

Luís García Montero

*Hembra que entre mis muslos callabas
de todos los favores que pude prometerte
te debo la locura.*

Leopoldo María Panero

De cando o amor
non era más cunha palabra
uns labios a rozarse
un silencio
ocupado polos corpos
a quererse
esa patria de mel
que alimenta
o desexo
esa agulla
que fire
tan dentro.

Silencio

xa o idioma ceibou as últimas palabras

xa non quedan nomes para chamarte

xa os beizos perderon o costume

de buscarte.

Só penso en ti en agosto

desbordada de pracer

no remanso das mans

na cerimonia do amor

finxindo ser amantes

no abismo do día.

Quero entrar no teu val
coa fereza do guerreiro
de vecido de amor
pola patria das lilas
que agroman no teu peito

O teu corpo é unha braña
un pracer húmido
ao final do verán

Es flor de pedra
remol ardente
das inguas a apreixarme

Caricia que se enlea
na ardentía furna
na néboa dos dedos
a ampararme

Efémberos rastros
sobre as peles tatuadas
de ausencias e misterios
a consumirse

Quero entrar no teu val
lentamente
posuirte.

Cando morra o amor
quero estar vivo
desmaiar sobre ti
a luz deste abandono
vivir de novo
a tépeda pel a demorarse
no vértice da alba
o desterro dos corpos a buscarse

Quero estar vivo
cando morra o amor
saciar esta sede de nostalxia
que se deita sobre a cama
soñar co pan das túas cicatrices
poder amar o mar deste delirio.

Ela pensou que envellecer
era iso

botar para fóra a caraxe
dos días de ausencia
por iso cando el volveu
naquela tarde de agosto
soubo do fracaso
irremediable da vida.

Deixei de falar
de min mesmo nos poemas
e falei de ti
agora esa dor que fuxía
é a escusa
da última palavra
eses dedos a rozarme
o arrepío da indiferenza.

Apaxar ás apalpadas o teu corpo
húmido coa calor deste agosto
evitando o veneno derramado
na primeira vez
na carne que devolve
luz ás sombras
dos meus ollos.

Levas espíndote para min
dezasete anos
e segue o meu peito a enchoupar
xenerosas praderías
marusía as mans a procurarte
o teu labio a proclamar
esa beleza túa
de cerva fuxidía
nos ollos que me anuncian
a palabra última
nas augas tan mornas
na fatiga da noite.

Abre a noite as alas
e acubíllanos

teremos que decidir a patria
xurdida desta guerra
gañada na pavura da cama
coa paixón dos amantes
na batalla do exilio.

Así están as cousas muller

o lampexo dunha estrela sobre nós
e un xordo silencio a amordazarnos

Así están as cousas

un retorno que arde en nós
e os equívocos
na incerteza da calma.

Bicar cada mañá a túa meixela

esa é a relixión verdadeira

Sentir a calor do teu peito
a resoar no eco da noite

esa é a palabra de Deus.

Souben de ti polo devalo do día
polo roibén a tinguir a brétema
pola consumación dos corpos que navegan
na suor das sabas neste agosto

Souben de ti polas cores das meixelas
e as areas no fondo da bañeira
o crepitar dos pasos trala cea
os muros que resoan
no momento do amor e dos silencios.

O tempo dos amantes
ten a brevidade
do nido brillar dunha estrela
un espasmo no palpito dun corpo
a nostalxia das últimas marés
esa substancia que medra dentro
a escavar na codia do desexo
ese tacto devedido na mañá
anunciando o limiar do desterro
que devolve a ferida do amor
o levísimo son
da despedida.

Es ti amada miña
o meu templo
de porosas pedras construído
descifrados signos
coma ferida aberta
sobre os anos
que se apagan
o anuncio dun futuro
que non chega

Es ti amada miña
o meu templo
un silencio espido de fonemas
a vontade do tempo
que nos fire

nos derrota.

Intento liberarme
desta coita
do amor de compromiso
dos paxaros esvaecidos
a rumbar
nas pólás do desexo

Afúndome
nas feridas do silencio
na noite compartida
no escenario gris
do verme que escava
na terra seca
da fin do verán.

Esa túa voz
que fermenta
na caraxe dos días
nace do silencio
da miña indiferenza
o bruído seco
que anuncia
a inevitable derrota.

Non sexades daqueles

que non lembran

a dozura no labio

o frío na carne

a palabra no verso

a voz soterrada

no máis fondo

a chamarnos.

INDICE:

I.- A NOITE NO SILENCIO DO AZOUGUE

Hoxe o xabre, 3
Deberiamos cambiar esta costume,4
Un balbordo de ouveos cegaba a noite,5
¿E qué é un poema ?,6
En agosto déitome sempre tarde,7
Anunciou en agosto que ía ter un fillo,8
Eses pes descalzos ,9
Os chíos dos paporroibos,10
Viñeron as grandes marés de agosto,11
No devalo das tardes de agosto,12
É a sesta o grande momento da tarde,13
Está a gata a deluvarse,14
Cando o silencio se verte sobre a noite,15
Neste día serodio de agosto,16
As pólás da maceira a abanar,17
É doado escribir aquí un poema,18
Hai un mundo de insectos,19
Cambiaría a pel mol e branca,20
Mastigaba de vagar o sabor do viño,21
A noite caeu coma un lenzo,22
Botou a noite tépeda,23
Escribo poemas baixo as polas do piñeiro,24
Houbo un tempo no que as árbores,25
Aquel piñeiro sempre estivo alí,26
Ollabamos a lúa,27
Nestas últimas horas da tarde,28
Chegaron as primeiras chuvias de setembro,29
haiku(I),30
haiku(II),31
haiku(III),32
haiku(IV),33
haiku(V),34

II.-AZOUGUE SALGADO

Aprendinlle a pescar aos nenos,36
Trece peixes boquexando,37
Quedou o peixe pendurado do anzol,38

III.-OS FILLOS DO AZOUGUE (LONDON MARKET . ALBUM FOTOGRÁFICO)

Camiñaba coa morneza dun animal ferido,40
Fun a Camdem Marker,41
Tiña a altiva mirada dos príncipes,42
O metro en Londres en agosto,43
A vida en agosto é un "take away",44

IV.- AS FERIDAS DO AZOUGUE

Variación sobre un poema de Lucille Cliftón (1936),46
Ensinoume o retrato dunha muller espida,47
Quero crer que é o meu pai,48
silencio ten ás veces,49

V.- AMOR NO SILENCIO DO AZOUGUE

De cando o amor ,51
Silencio,52
Só penso en ti en agosto,53
Quero entrar no teu val,54
Cando morra o amor,55
Ela pensou que envellecer,56
Deixei de falar,57
Apaxar ás apalpadas o teu corpo,58
Levas espíndote para min,59
Abre a noite as alas,60
Así están as cousas muller,61
Bicar cada mañá a túa meixela,62
Souben de ti polo devalo do día,63
tempo dos amantes,64
Es ti   amada miña,65
Intento liberarme ,66
Esa túa voz ,67
Non sexades daqueles,68